

Nieuwsbrief

Vereniging van TBS-advocaten

tbsadvocaten.org
info@tbsadvocaten.org

2021, nummer 1

Voorwoord van voorzitter Job Knoester

Op 23 mei 2001 legde het [Gerechtshof te Den Haag](#) geen TBS op aan een vreemdeling omdat verlofmogelijkheden niet aanwezig waren en de kans op een succesvolle behandeling ter voorbereiding op een goede terugkeer in de Nederlandse samenleving als verwaarloosbaar klein werd beschouwd. Dit ondanks dat het Hof overwoog dat het PBC TBS nodig vond. Op 20 december 2001 doet het [Gerechtshof te Leeuwarden](#) hetzelfde om dezelfde redenen. Twintig jaar geleden waren dit krachtige signalen aan de wetgever om de botsing tussen twee rechtssystemen op te lossen.

In de jaren die volgden leunden rechters en politiek steeds vaker achterover. Een toenemend aantal mensen verblijft uitzichtloos in TBS. Een afdeling in de Pompekliniek waar mensen verblijven die niet kunnen resocialiseren en niet terug kunnen naar het land van herkomst is een dieptepunt. Hier zitten mensen zonder perspectief. In feite is dit de nieuwe Longstay.

Typerend is de overweging van de [Penitentiare Kamer van het Gerechtshof in Arnhem](#) op 1 augustus 2019 dat er strijd kan ontstaan met artikel 5 en 14 van het EVRM als de situatie van een vreemdeling in TBS niet zou verbeteren. Een prijzenswaardige overweging. Toch overheerst teleurstelling dat het kennelijk rechtvaardig is gevonden pas zo lang na de start van de TBS in 1994 op de rem te trappen. De man zat al 26 jaar in TBS zonder horizon. De kliniek vond al tien jaar dat hij niets meer kon leren in de kliniek.

Het Hof oefende in deze zaak druk uit op het Ministerie. Uiteindelijk ziet de Penitentiare Kamer dat een verloftraject zal worden opgestart. De impasse leek te zijn doorbroken. Na 26 jaar TBS werd de TBS met twee jaar verlengd. Dezerzijds is het Ministerie gevraagd of de verlofmogelijkheden voor genoemde TBS-gestelde breder zouden worden getrokken. Maar nee: het Ministerie liet weten dat er ontwikkelingen zijn, maar deze zaak is een uitzondering.

Rechters bleven na 2001 TBS aan perspectieflozen – vreemdelingen – opleggen. Af en toe werd de hoop uitgesproken dat de politiek in actie zou komen. Tot dusverre tevergeefs.

In 2005 en 2012 bracht de RSJ adviezen uit over vreemdelingen in TBS. Daar is niets of bijna niets mee gedaan. Op 28 januari 2021 publiceerde de RSJ een derde rapport. Op het moment dat ik dit schrijf wordt op niet al te lange termijn een reactie van de Minister voor Rechtsbescherming verwacht. Ik hoop dat er daadwerkelijk licht komt op deze zwarte vlek in het TBS-stelsel. Uiteindelijk draait het om kwetsbare mensen die een horizon verdienen als dat veilig kan.

Afscheid secretaris Anne Louwerse

In 2017 was Anne Louwerse (TBS-advocaat in Haarlem) één van de bevlogen oprichters van de Vereniging van TBS-advocaten. Zij heeft zich sindsdien als secretaris van het bestuur hard ingezet voor het administratief goed vormgeven van de Vereniging. Bij de ALV van dit jaar zal zij helaas aftreden. De Vereniging dankt haar voor haar betrokkenheid en enorme inzet!

Omzetting PIJ in TBS

Vanaf 1 april 2014 is het mogelijk om een PIJ-maatregel om te zetten in TBS met dwangverpleging. In 2020 konden de eerste adolescenten in aanmerking komen voor deze omzetting, omdat de PIJ-maatregel daarvoor eerst de maximale duur van zes jaar (exclusief het voorwaardelijke deel van een jaar) moet hebben bereikt. Het gaat niet om grote aantallen: in 2018 waren er 10 jeugdigen van 18 jaar of ouder met een PIJ-maatregel die op dat moment tussen de 4,5 en 6 jaar duurde en die verbleven op een landelijke bestemming.

Voor de omzetting gelden de volgende voorwaarden (o.b.v. het voormalige artikel 77tc Sr, nu artikel 6:6:33 Sv, en de MvT):

- De omzetting mag alleen plaatsvinden als een maximale inspanning is geleverd om de jeugdige te behandelen en als blijkt dat de met de behandelmaatregel samenhangende doelen niet zijn gerealiseerd. Als van de veroordeelde nog steeds gevaar uitgaat, dient het belang van de samenleving boven het belang van de adolescent te prevaleren;
- Indien de veiligheid van anderen, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen de omzetting in die maatregel eist. Door de behandelaars wordt aangenomen dat bij invrijheidstelling onvermijdelijk recidive zal volgen;
- De bestaande mogelijkheden om de samenleving te beschermen zijn niet afdoende. Ook een gedwongen opname in een psychiatrische instelling biedt daarvoor geen oplossing. Deze instellingen zijn niet ingericht op de gevaarlijke gesteldheid van de veroordeelde en dat maakt dat plaatsing daardoor een onmogelijke opgave is;
- De omzetting mag pas plaatsvinden na het 18^e levensjaar en nadat de PIJ-maatregel met de maximale duur van zes jaar (en nog een jaar verplichte nazorg) is verlengd;
- De PIJ-maatregel kan alleen worden omgezet in een TBS met dwangverpleging (artikel 37b Sr) en dus niet in een TBS met voorwaarden;
- De omzetting kan ambtshalve door de rechter of op vordering van het Openbaar Ministerie bevolen worden;
- De rechter moet door twee onafhankelijke partijen uitgebreid worden voorgelicht over de omzetting, met:
  - Een recent opgemaakt, met redenen omkleed en ondertekend advies afkomstig van het hoofd van de inrichting;
  - Een afschrift van de aantekeningen omtrent de lichamelijke en geestelijke gesteldheid van de veroordeelde.
- De beslissing wordt genomen:
  - Voordat de maatregel voorwaardelijk eindigt, of
  - Tijdens de voorwaardelijke beëindiging als tijdens het voorwaardelijke jaar blijkt dat de veiligheid van anderen in gevaar is en er sprake is van een onverminderd hoog recidiverisico.

In een uitspraak van het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden van [11 juni 2020](#) heeft het Hof overwogen een PIJ om te zetten in TBS, maar niet mogelijk geacht, omdat de feiten waarvoor de PIJ-maatregel was opgelegd, dateren van voor 1 april 2014, de datum van inwerkingtreding van artikel 6:6:33 Sv. Het gaat dus niet om de datum waarop de PIJ was opgelegd, maar om de datum waarop het feit is begaan.

Onderzoek WODC naar zorgconferenties 15+

Een onderzoeksteam van de Universiteit Leiden, onder leiding van Michiel van der Wolf, doet, in opdracht van het WODC, onderzoek naar zorgconferenties in het project 15-plus, dus van TBS-gestelden die langer dan 15 jaar (intramuraal) TBS ondergaan. Deze evaluatie van de zorgconferenties wordt gedaan door middel van dossieronderzoek, maar ook middels het houden van interviews met personen die betrokken zijn bij zorgconferenties, waarbij ervaringen gedeeld worden. Meerdere leden van de Vereniging van TBS-advocaten (en hun cliënten) nemen hieraan deel.

Adviezen RSJ

Wijziging Verlofregeling TBS (afschaffing 'Teevenjaar')

Het Ministerie is voornemens de [Verlofregeling TBS](#) in die zin aan te passen dat het 'Teevenjaar' wordt afgeschaft. Het Teevenjaar (artikel 17 Verlofregeling TBS) houdt in dat er een jaar lang geen nieuwe verlofmachtiging wordt verstrekt na een ongeoorloofde afwezigheid tijdens een verlof of verdenking van een strafbaar feit waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten. Dit Teevenjaar was in 2019 al enigszins versoepeld door het mogelijk te maken om toch binnen een jaar een nieuwe machtiging aan te vragen als de nieuwe strafzaak (als gevolg waarvan de verlofmachtiging was komen te vervallen) afgedaan was middels een onherroepelijke vrijspraak, sepot, transactie of strafbeschikking.

Op 19 maart 2021 heeft de RSJ in beginsel positief [geadviseerd](#) over de wijziging van de Verlofregeling TBS, al is het met een kanttekening. De RSJ staat volledig achter de afschaffing van het Teevenjaar, maar door het plegen van een nieuw strafbaar feit (waarvoor voorlopige hechtenis mogelijk is) vervalt nog steeds direct de verlofmachtiging. Pas als onherroepelijk in die nieuwe strafzaak is beslist, kan een nieuwe verlofmachtiging worden aangevraagd. Maar het kan in de praktijk lang duren voordat zo'n beslissing is genomen. Om die reden adviseert de RSJ om aan de Verlofregeling TBS toe te voegen dat de officier van justitie in beginsel binnen een termijn van twee maanden een vervolgingsbeslissing moet nemen. Daarmee wordt een (te) lange onderbreking van de mogelijkheid tot verlof, en daarmee een stagnatie van de behandeling en resocialisatie, voorkomen in die gevallen dat de officier van justitie niet spoedig tot vervolging overgaat. Het OM kan in het voorstel van de RSJ ook na de termijn van twee maanden nog overgaan tot vervolging, maar dat staat een nieuwe aanvraag tot verlof, met vermelding van het delict, dan niet langer in de weg.

Advies vreemdelingen in de TBS (RSJ)

Op 17 februari 2021 heeft de RSJ het [advies](#) 'Vreemdelingen in de TBS. Impasse door botsende rechtssystemen' uitgebracht. Daarin doet de RSJ enkele aanbevelingen om bij te dragen aan het voorkomen dat vreemdelingen met TBS met dwangverpleging – die niet in Nederland mogen blijven – in een uitzichtloze situatie terechtkomen. Daarvoor moet een goede behandeling mogelijk zijn en een vlotte en veilige resocialisatie en repatriëring worden bevorderd. De RSJ stelt in dat kader resocialisatieverlof voor, onder de voorwaarde dat de TBS-gestelde meewerkt aan behandeling en terugkeer. Het verlenen van verlof maakt het mogelijk de TBS uit te voeren en daarmee de repatriëring en uitstroom uit de TBS te bevorderen. Aan sommige landen zijn TBS-gestelden namelijk eenvoudiger over te dragen als zij adequaat behandeld en aantoonbaar verbeterd zijn. Daarnaast adviseert de RSJ TBS-gestelde vreemdelingen met een combinatievonnis (zowel gevangenisstraf als TBS) eerder te laten beginnen met de behandeling, te weten na een derde van de straf. Door eerder te starten zal de effectiviteit van de behandeling en de kans op een veilige en snellere resocialisatie en repatriëring worden vergroot. Tenslotte adviseert de RSJ de instroom in de TBS te beperken door de officier van justitie beter te informeren. Als die tijdens de strafzitting op de hoogte is van de gevolgen van TBS voor het verblijfsrecht van de vreemdeling en de (on)mogelijkheden voor repatriëring, kan de rechter hiermee rekening houden bij de beslissing over het opleggen van TBS.

Recent is de vreemdelingenstatus van de verdachte in twee zaken reden voor de rechtbank geweest om geen TBS op te leggen. Op grond van artikel 2 lid 6 van de [Verlofregeling TBS](#) wordt geen verlofmachtiging verleend ten behoeve van een vreemdeling zonder rechtmatig verblijf in Nederland, tenzij begeleid verlof naar het oordeel van de Minister noodzakelijk is ten behoeve van het vertrek uit Nederland. Zonder verlof is er geen resocialisatie mogelijk en kan niet getoetst worden of sprake is van een vermindering van het recidivegevaar. De TBS met dwangverpleging zal daarom voortduren tot de TBS-gestelde naar het land van herkomst kan worden overgedragen. In veel gevallen is dat niet mogelijk en verwordt de TBS tot een levenslange straf. In deze uitspraken heeft dat ertoe geleid dat er geen TBS werd opgelegd:

Rechtbank Gelderland, 31 december 2020

Verkrachting. Verdachte is verminderd toerekeningsvatbaar, heeft een stoornis en er is een matig tot hoog recidivegevaar. Een TBS met dwangverpleging zou volgens de rechtbank door zijn status als vreemdeling zonder verblijfsvergunning in het resocialisatietraject tot problemen leiden omdat er geen verlofmachtiging zal worden verleend, waardoor het risico bestaat dat de maatregel eindeloos gaat duren. Een eventuele zorgmachtiging zal in het kader van de VI kunnen worden gezien. De rechter wijst erop dat de minister o.b.v. artikel 15 PBW kan besluiten de gevangenisstraf ten uitvoer te leggen in een kliniek.

Rechtbank Rotterdam, 3 maart 2021

Poging doodslag. Het naleven van voorwaarden in het kader van een TBS met voorwaarden of een voorwaardelijke straf wordt niet haalbaar geacht. Gelet op de ernst en de aard van het feit en het gevaar voor herhaling, kan alleen d.m.v. een TBS met dwangverpleging voldoende bescherming van de maatschappij bewerkstelligd worden. Maar door de vreemdelingstatus van de verdachte zijn er geen mogelijkheden om in de loop van het TBS-traject geleidelijk aan te resocialiseren. Daarmee zou een TBS uitzichtloos worden, reden dat de rechtbank afziet van de oplegging van TBS met dwangverpleging.

Exemplarische situatie voor vreemdelingen met TBS

Rechtbank Rotterdam, 4 mei 2021

Door de TBS-gestelde (van wie de verblijfsstatus is ingetrokken door de IND) is verzocht zijn dwangverpleging voorwaardelijk te beëindigen met als voorwaarde opname in een FPK. In zo'n kader zou hij kunnen resocialiseren, nu de Verlofregeling TBS verlof (anders dan gericht op repatriëring) niet toestaat aan TBS-gestelden die geen rechtmatige verblijfsstatus in Nederland hebben. Deze beslissing is (net als de [tussenbeslissing van 9 februari 2021](#)) zeer lezenswaardig. Daarin wordt aangegeven tegen welke problemen aangelopen wordt. Uiteindelijk wordt de dwangverpleging toch verlengd, omdat de IND aangeeft dat hij op dit moment wel een rechtmatige verblijfsstatus zou hebben. De TBS-gestelde zou dus via de 'reguliere' route verlopen kunnen krijgen. De IND kan echter op elk moment weer anders beslissen. Om die reden spreekt de rechtbank de hoop uit dat anderen het wederom ontstaan van deze impasse ook zullen onderkennen en de noodzaak voelen tot een duurzame, definitieve oplossing voor deze impasse te komen.

Mogelijkheid beëindiging TBS van gerepatrieerde vreemdeling bestaat niet bij TBS met voorwaarden

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 15 april 2021

De wet voorziet niet in een mogelijkheid voor beëindiging van de TBS met voorwaarden overeenkomstig de regeling van artikel 6:6:10b en 6:2:18 Sv die geldt voor TBS met dwangverpleging. Het Hof kiest er daarom voor om de voorwaarden van de TBS met voorwaarden aan te passen in die zin dat de TBS-gestelde mee moet werken aan vertrek uit Nederland, Nederland zal verlaten en zich vervolgens zal houden aan het hem opgelegde inreisverbod voor Nederland. De TBS eindigt daarmee niet met zijn vertrek, maar o.g.v. de voorwaarden mag hij niet naar Nederland terugkeren.

Interne rechtspositie

In de vorige nieuwsbrief is ingegaan op de interne rechtspositie van TBS-gestelden sinds de invoering van de WvGGZ. Kort ezelsbruggetje is dat de interne rechtspositie in alle FPC's met beveiligingsniveau 4 geregeld wordt door de BVT en bij de overige forensische zorg met beveiligingsniveau 3 door de WvGGZ.

Aantal opleggingen TBS

De lichte stijging van het aantal opgelegde TBS-maatregelen in 2019, zette zich in 2020 door. De cijfers uit 2019 zijn gecorrigeerd ten opzichte van de cijfers gepubliceerd in de vorige nieuwsbrief. In 2019 werd 260 maal en in 2020 273 maal TBS opgelegd. Opvallend is vooral de stijging van de opleggingen van TBS met voorwaarden van jarenlang rond de 80/90 naar 106 maal in 2020. Het aantal opgelegde TBS-maatregelen met dwangverpleging was in 2019 173, in 2020 167.
Bron: [de rechtspraak](#)

Lunteren V

De laatste bijeenkomst in Lunteren vond plaats op vrijdag 29 november 2019, met als thema 'Terug naar de samenleving; een gedeelde verantwoordelijkheid'. Hoofdthema's waren: samenleving, terugval/vertraging en uitstroom. Het doel van de conferentie was om eerder gemaakte afspraken te herbevestigen en/of nieuwe afspraken te maken over hoe we effectief kunnen samenwerken op het gebied van de terugkeer van TBS-gestelden naar de samenleving. Daarnaast is een gezamenlijke agenda met een tiental afspraken opgesteld. Afgelopen jaar zijn verschillende partijen aan de slag gegaan met de afspraken. Op 1 april jl. heeft er een digitale bijeenkomst plaatsgevonden om Lunteren V voor te bereiden en om terug te kijken op de afspraken van Lunteren IV en de voortgang daarvan te bespreken. Namens de Vereniging van TBS-advocaten hebben Dennis Wolters en Job Knoester deze bijeenkomst bijgewoond. Nagedacht is over de te bespreken onderwerpen, waarbij de perikelen rond de door- en uitstroom van TBS-gestelden de belangrijkste waren. Namens de Vereniging is voorgesteld om meer aandacht te besteden aan mogelijkheden voor TBS-gestelden om, bijvoorbeeld door meer bemoeienis van de verlengingsrechter, behandeltechnische problemen aan de orde te stellen als alternatieven (zoals driesprekken) onvoldoende effectief blijken. Betoogd is dat specialisatie van advocatuur en magistratuur noodzakelijk is. Het belang van goede onderlinge professionele verhoudingen is benadrukt, waarbij de advocatuur eerder bij stagnaties moet worden betrokken. Die goede onderlinge verhoudingen mogen uiteraard niet in de weg staan aan het voeren van een kritisch juridisch debat. Wat de precieze onderwerpen worden, is nog niet bekend, net als de datum van Lunteren V.

Casus-specifieke vragen aan NIFP-rapporteurs

Er leven nogal eens specifieke vragen bij de kliniek of de advocatuur over een TBS-gestelde die niet of slechts ten dele met de standaardvraagstelling van de NIFP-rapporteurs te beantwoorden zijn. Om die reden heeft het NIFP contact gezocht met de Vereniging van TBS-advocaten met het voorstel om in de verlengingsonderzoeken tegemoet te komen aan deze behoefte aan een antwoord op vragen die specifiek zijn voor een casus door de mogelijkheid te bieden casus-specifieke vragen op te nemen in de rapportage. Dat betekent dat een behandelteam of advocaat specifieke vragen kan formuleren en deze aan DIZ toesturen (dizverlengingen@dji.minjus.nl). Door DIZ zal, in samenspraak met het NIFP, bekeken worden of dat vragen zijn die door de onafhankelijke rapporteurs beantwoord kunnen worden. Eventueel zal om verduidelijking worden gevraagd. Tenslotte zullen de vragen, voor zover mogelijk, opgenomen worden naast de standaardvraagstelling.

De Vereniging van TBS-advocaten waardeert deze geboden mogelijkheid, maar de praktijk leert dat de advocatuur niet op de hoogte wordt gesteld van het moment van benoeming van de deskundigen. Daarom heeft de Vereniging DIZ verzocht om de advocaat in kennis te stellen van de benoeming, maar daarop helaas nog geen reactie ontvangen.

Daarnaast heeft de Vereniging het NIFP verzocht om inspraak in de benoemingen. Het NIFP geeft aan dat in principe een voorkeur voor een deskundige kan worden opgegeven. Het aantal rapporteurs is echter schaars en het is al moeilijk voor het NIFP om alle zaken verdeeld te krijgen. Dat betekent dat niet altijd gehoor gegeven kan worden aan de voorkeuren van de advocaat, omdat de voorkeursrapporteurs mogelijk niet binnen de gestelde tijd een rapport kunnen leveren. Ook is het mogelijk dat de voorkeursrapporteur niet in de poule zit en soms zelfs helemaal niet Pro Justitia-rapporteert. Eventuele voorkeuren kunnen doorgegeven worden aan het secretariaat van het NIFP Midden-Nederland (nifp_midden-nederland@dji.minjus.nl).

CvT

Op de website www.commissievantoezicht.nl wordt per dossier (bijv. dwangbehandeling, luchten, goederen) een overzicht gegeven van de toepasselijke wet- en regelgeving en relevante jurisprudentie.

Geen vergoeding driegesprekken bij TBS met voorwaarden

Conform de Lunteren-afspraken worden driegesprekken tussen TBS-gestelde, behandelaar en advocaat vergoed (€ 250,00) als die de voortgang in de behandeling kunnen dienen. Deze afspraken zijn alleen gemaakt voor TBS-gestelden met TBS met dwangverpleging. Bekeken wordt of deze afspraken (ook voor wat betreft zorgconferenties) eveneens van toepassing kunnen worden op TBS-gestelden met een TBS met voorwaarden, maar vooralsnog kunnen dit soort gesprekken niet gedeclareerd worden.

Bijstand politieverhoor in TBS-kliniek

Als een TBS-gestelde verdacht wordt van een strafbaar feit, wordt hij meestal niet aangehouden, maar door de politie in de kliniek gehoord. Omdat hij in zo'n situatie ook rechtens van zijn vrijheid is beroofd, heeft hij recht op gefinancierde consultatie- en verhoorbijstand. Er wordt dan geen melding uitgedaan naar de RvR. Voorheen kon het doordrukpiketformulier ingevuld en ondertekend worden door de verhoorder, maar bij het digitaal declareren is een meldingsnummer nodig. Als er in zo'n geval geen piketmelding is gedaan, kunt u de verhoorder vragen om een email te sturen aan helpdeskpiket@rvr.org. Die email geldt dan als nieuwe piketmelding en wordt voorzien van een meldingsnummer. Dat nummer wordt dan door de RvR aan u doorgemailed. Bij het declareren van bijvoorbeeld een voorlopige hervatting/omzetting van de dwangverpleging bij de RC ontbreekt ook een meldingsnummer. U kunt de RC vragen zo'n mail aan de RvR te sturen, maar kunt ook zelf een verzoek bij de RvR indienen, voorzien van de relevante informatie (cliëntgegevens, data en locatie en de grondslag waarop de bijstand wordt verleend), waarna een mail met een meldingsnummer volgt.

Jaarverslag LAP

De Landelijke Adviescommissie Plaatsing Langdurige Forensische Psychiatrische Zorg (LAP) toetst alle door de FPC's ingediende aanvragen voor plaatsing, voortzetting of beëindiging van de plaatsing van TBS-gestelden in een LFPZ-voorziening. De LAP brengt hierover advies uit aan de minister van Justitie en Veiligheid. Uit het [jaarverslag](#) van de LAP over 2020 blijkt dat er in dat jaar 15 nieuwe aanvragen voor een LFPZ-plaatsing zijn gedaan, 29 periodieke (en tussentijdse) herbeoordelingen van de LFPZ-plaatsing hebben plaatsgevonden, er twee verzoeken tot opheffing zijn gedaan en drie aanvragen tot wijziging van het individuele beveiligingsniveau zijn ingediend.

In tegenstelling tot wat de vroegere term 'longstay' impliceerde, constateert de LAP dat het blijvend zoeken naar mogelijkheden tot (nieuwe) behandeling om resocialisatie mogelijk te maken en plaatsing in een minder beveiligde omgeving expliciete doelen zijn naast het bieden van kwaliteit van leven en stabilisatie van het toestandsbeeld. Het uitstroompercentage uit de LFPZ ligt rond de 50 %. De LFPZ is dus zeker niet altijd een 'eindstation'.

De LAP is door de afdeling Plaatsing van DJI gevraagd om de mogelijkheid van een voorwaardelijke opheffing van de LFPZ-indicatie bij proefplaatsing te onderzoeken. Middels een voorwaardelijke opheffing van de LFPZ-indicatie kan een langere periode (dan zeven plus vier weken, artikel 6.5 Wfz) van proefplaatsing plaatsvinden, zodat nog beter kan worden onderzocht of terugkeer naar een behandelsetting of uitstroom naar een voorziening met een lager beveiligingsniveau de aangewezen stap is. Voordeel van deze langere observatie is de vangnetfunctie ervan. Het kan de angst om de stap naar een uitstroomvoorziening mogelijk weghalen, zowel bij de patiënt als de vervolgvoorziening. Een mogelijke terugkeer naar de LFPZ is dan gewaarborgd zonder dat er een geheel nieuwe procedure middels een hernieuwde LFPZ-aanvraag dient te worden doorlopen. In 2021 zal de implementatie hiervan verdere vorm krijgen.

Van de Vereniging

Belangrijke data Vereniging

Op woensdag 23 juni 2021 zal de eerste intervisie van 2021 plaatsvinden, gecombineerd met de ALV. De heer J.W. van den Berg zal spreken over risicotaxatie bij zeden-delinquenten.

Op donderdag 9 december 2021 zal de tweede intervisie van 2021 plaatsvinden, met als spreker mr. Wim Anker. Nadere informatie over tijdstippen en locaties worden op de website van de Vereniging gepubliceerd.

Aanpassing huishoudelijk reglement Vereniging

Op de ALV van 11 december 2020 is artikel 1.13 aan het [Huishoudelijk Reglement](#) van de Vereniging toegevoegd. Dit artikel bepaalt dat als een volwaardig lid niet langer voldoet aan de eisen van het HR, het lid alsnog aspirant-lid wordt. Als het lid vervolgens binnen drie jaar daarna nog steeds niet voldoet aan de eisen voor een volwaardig lidmaatschap, dan eindigt het lidmaatschap. Na een jaar kan er een nieuwe aanmelding plaatsvinden.

Overleg Vereniging met PenKa

Tijdens het laatste overleg met de Penitentiaire Kamer van het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden zijn de volgende zaken besproken:

- Corona heeft helaas voor veel achterstand gezorgd. Dit komt door de stilstand van de behandeling van hoger beroepen in de eerste maanden van de pandemie en de extra tijd die per zaak moest worden uitgetrokken door het gebruik van videohoren. Het Hof heeft keuzes moeten maken en ervoor gekozen om PIJ-zaken en hervattingen/omzettingen voorrang te geven. Inmiddels worden alle zaken weer opgepakt. De doorlooptijden zijn helaas nog langer dan wenselijk, maar wel gestaag afgenomen. Op 1 juli a.s. wordt de zittingscapaciteit uitgebreid, zodat de vermindering van capaciteit nog maar 10 % is. Verder zijn er de hele zomer door zittingen, zodat er verder ingelopen kan worden op de voorraad.
- Fysieke aanwezigheid: het beleid van het Hof is eenduidig. Als iemand met verlof zelf naar de zitting kan komen, kan diegene fysiek aanwezig zijn, de anderen volgen de zitting via Skype. Dit heeft m.n. te maken met het beperken van de vervoersbewegingen van DV&O en de beperkte celcapaciteit in het gerechtsgebouw in Arnhem. Verzocht is wel om een extra scherm te plaatsen zodat de TBS-gestelde en advocaat elkaar ook kunnen zien. Dit is inmiddels gerealiseerd. Na de pandemie zal bekeken worden in hoeverre het bijwonen van zittingen via Skype mogelijk blijft, nu gebleken is dat sommige TBS-gestelden dat liever hebben dan fysieke aanwezigheid.
- Eerder is al in de nieuwsbrief aandacht besteed aan de klacht van het Hof dat advocaten het hoger beroep in TBS-verlengingszaken vaak erg laat intrekken, waardoor er geen tijd meer is om de zittingsruimte op te vullen met een andere zaak. Het Hof heeft daarvoor ongeveer vier weken nodig. Daardoor is de doorlooptijd van hoger beroepen onnodig lang. De Vereniging van TBS-advocaten heeft twee mogelijke oorzaken voor de late intrekkingen van hoger beroepen besproken met het Hof. Allereerst het moment van toevoegen. Als het hoger beroep wordt ingetrokken voordat er een last tot toevoeging is verstrekt, worden de advocaatkosten niet vergoed. Sinds enige tijd worden de lasten tot toevoeging door het ressortsparket verstrekt. Het OM en het Hof gaan naar de procedure van afgifte kijken in de hoop dat dat op een eerder moment kan. Het OM geeft nu namelijk pas een last nadat de oproep is verzonden. Het tweede punt betreft de late verstrekking van de update van het verlengingsadvies van de kliniek, die mogelijk aanleiding geeft het hoger beroep in te trekken. Het Hof heeft de klinieken enige tijd gevraagd om de recente informatie geruime tijd voor de zitting in te zenden. Dat heeft echter geen significant effect gehad op het aantal en het tijdstip van de intrekkingen. Daarom is door het Hof besloten de kliniek te vragen de recente informatie weer korter, liefst twee weken voor de zitting in te zenden, waardoor ze actueler zijn.

Brief informateur en contacten NOvA

Op 7 april jl. is door de Nederlandse orde van advocaten in samenwerking met de specialisatieverenigingen (waaronder de Vereniging van TBS-advocaten) een oproep gedaan voor betere rechtsbescherming tegen de overheid en de daarbij behorende gefinancierde rechtsbijstand. De NOvA heeft die [oproep](#) middels een brief aan informateur Tjeenk Willink gestuurd.

Vanuit de Vereniging Sociale Advocatuur Nederland (VSAN) is eveneens een brief aan de Minister gezonden waarin aangedrongen wordt op hogere vergoedingen op korte termijn. De VSAN heeft daarvoor alle specialisatievereniging, waaronder de Vereniging van TBS-advocaten geraadpleegd.

Daarnaast heeft de NOvA aan de specialisatieverenigingen gevraagd om voorbeelden te geven van situaties waarin ten onrechte een (te groot) beroep op de **zelfredzaamheid** van de rechtszoekende wordt gedaan en over de financiering van rechtsbijstand. De Vereniging van TBS-advocaten heeft o.a. gewezen op de beperkte afgifte van toevoegingen in beklag- en LFPZ-zaken, het wisselen van advocaten zonder dat daar een opvolgingstoelage tegenover staat en het eindigen van de TBS, zonder vordering tot verlenging, waarbij de advocaat verwacht wordt op het eindgesprek met de OvJ, zonder een daar tegenoverstaande vergoeding. Om aan die laatste twee bezwaren tegemoet te komen, stelt de Vereniging van TBS-advocaten voor om direct na de verlenging van de TBS alvast een last tot toevoeging te verstrekken voor de komende periode, zodat bij overname een opvolgingsvergoeding wordt uitbetaald en bij beëindiging (buiten de rechter om) de werkzaamheden gedurende het laatste jaar worden vergoed.

Verder heeft de Vereniging van TBS-advocaten gewezen op het belang van in TBS gespecialiseerde advocaten. Als TBS-zaken alleen door specialisten mogen worden gedaan, kan de RvR er ook eerder op vertrouwen dat verzoeken om een uitzondering op de zelfredzaamheidsregel juist en beter gemotiveerd worden gedaan.

Artikel 'Zorgen rondom het strafrecht: TBS'

In aflevering 5, jaargang 2020 van Boom Strafblad is een [artikel](#) gepubliceerd van voorzitter Job Knoester en bestuurslid Jan Boksem met de titel 'Zorgen rondom het strafrecht: TBS. Problemen in de praktijk en een imagoprobleem: het perspectief van de terbeschikkinggestelde'. In dit artikel wordt stilgestaan bij een aantal kwesties die het succes van de TBS-maatregel (kunnen) ondermijnen. TBS heeft in potentie veel te bieden, zowel voor de veroordeelde zelf als voor de samenleving, maar functioneert niet optimaal. Ingegaan wordt op de oplegging van de TBS (combinatie gevangenisstraf en TBS waardoor detentieschade kan ontstaan), de fase na de uitspraak (de passantenproblematiek), de behandeling (personeelsproblemen, stilstand na incident), uitstroom of niet (zorgconferenties) en het imago van de TBS. In het artikel wordt tenslotte ingegaan op een aantal mogelijke verbeterpunten.

Project gemaximeerde TBS

Namens de Vereniging neemt Dennis Wolters deel aan het project om de effectiviteit van de gemaximeerde TBS te vergroten. Nagedacht wordt over trajectindicaties. Het model trajectindicaties draait om meer samenwerking in de keten en het aan het begin van de maatregel al uitstippelen van het gehele traject van zorg en planning van zorg (dus al vroegtijdig indiceren en aanmelden). Daarnaast wordt ook gedacht aan het min of meer standaard vorderen van een GVM (de gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel uit de Wet Langdurig Toezicht) bij een gemaximeerde TBS, zodat er na beëindiging van de TBS nog wel een verplichting kan bestaan om mee te werken aan verdere behandeling. Over de verdere uitwerking van de trajectindicaties vindt vervolgoeverleg plaats.

Wetsvoorstel: pro Justitia-rapportage bij VO straks ook mogelijk door een psycholoog

Als er geen sprake is van verpleging van overheidswege (dus bij een TBS met voorwaarden of een TBS met voorwaardelijk beëindigde dwangverpleging) dan wordt t.b.v. de verlenging van die TBS op grond van artikel 6:6:12 lid 2 Sv een reclasseringsadvies overlegd en een advies van een psychiater. In de Verzamelwet Justitie en Veiligheid van 2020 wordt dit artikel aangevuld met de mogelijkheid om in plaats van een psychiater dit onderzoek door een psycholoog te laten verrichten. De Adviescommissie Strafrecht van de Orde van Advocaten heeft hier positief over [geadviseerd](#). Er is een groot tekort aan psychiaters en in veel gevallen is geen sprake van een specifiek psychiatrische stoornis, waardoor rapportage van een psycholoog volstaat.

Problemen bij de oplegging van zorg- en rechterlijke machtigingen door de TBS-rechter

Het komt steeds vaker voor dat de wens bestaat een TBS te beëindigen mits er een zorg- of rechterlijke machtiging (ZM/RM) wordt afgegeven. De TBS-verlengingsrechter kan dat zelf doen. Gebleken is dat er tegen een aantal problemen aangelopen wordt, zoals:

- Er bestond discussie over de vraag in hoeverre er een verzoekschrift van de officier van justitie moet liggen alvorens de rechtbank via artikel 2.3 Wfz een ZM/RM kan opleggen. In de wet staat dat de rechter die ook ambtshalve kan opleggen. Maar de rechter heeft daarvoor wel de onderliggende stukken (zorgplan, medische verklaring, evt. CIZ-advies) nodig en kan daartoe de zitting (betreffende de verlenging van de TBS) aanhouden voor drie maanden om zich daarover nader te doen voorlichten (art. 6:6:13 lid 6 Sv). Vervolgens lijkt hij ambtshalve een ZM/RM op te kunnen leggen. In de LOVS Wfz (waarin de richtlijnen voor de rechters staan) staat echter dat altijd een verzoekschrift van de OvJ is vereist. Met name de rechtbank Amsterdam en het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden menen dat er geen afzonderlijk verzoekschrift door het OM hoeft te worden ingediend. Het OM heeft tegen dit standpunt cassatie in het belang der wet ingesteld. De [Hoge Raad](#) oordeelde op 9 april 2021 dat de rechter ambtshalve een ZM/RM kan afgeven en dat daarvoor geen verzoekschrift van het OM nodig is. Indien de rechter de oplegging van een ZM overweegt, dient hij op grond van artikel 5:19 lid 2 WvGGZ de OvJ te verzoeken een zorgmachtiging voor te bereiden. De OvJ dient aan een dergelijk verzoek gehoor te geven teneinde de rechter in staat te stellen te beoordelen of aan de criteria voor het afgeven van een ZM wordt voldaan. Ofwel: de OvJ moet dan de voorbereidingen treffen om een ZM te kunnen opleggen, maar hoeft zelf geen verzoekschrift daartoe in te dienen. Ook wordt in de uitspraak bepaald dat de strafrechter kan bepalen in welke accommodatie de patiënt opgenomen moet worden.
- Als de woonplaats van de TBS-gestelde in een ander arrondissement ligt dan de rechtbank die in de TBS-zaak beslist, kan de procedure tot het verzamelen van informatie voor de ZM/RM door de rechtbank van de woonplaats worden opgepakt (maar dat is in de praktijk niet altijd zo). In dat geval wordt een piketadvocaat toegevoegd als bij de rechtbank niet bekend is dat er ook een TBS-procedure met een (wellicht ook voor WvGGZ-zaken bevoegde) advocaat loopt. U dient zich daarom zekerheidshalve tijdig te stellen bij de rechtbank van de woonplaats van de TBS-gestelde.
- Vooral in zaken waarbij sprake is van een combinatie van problematiek kan de verplichting te kiezen voor een ZM (psychiatrische stoornis) of een RM (geriatrische stoornis of verstandelijke beperking) tot problemen leiden. Bekeken moet worden welke stoornis het meest op de voorgrond staat en vervolgens moet voor de daarbij behorende machtiging gekozen worden. Maar met een WvGGZ-machtiging kan de patiënt over het algemeen niet verblijven in een Wzd-instelling (zoals Trajectum) en andersom. En als de verstandelijke beperking voorop staat, wordt een CIZ-indicatie (Wzd) alsnog geweigerd als niet voor zijn of haar 18^e levensjaar een verstandelijke beperking is vastgesteld. Het onderscheid tussen RM en ZM kan in de praktijk leiden tot de situatie dat de gewenste woonvorm niet past bij de mogelijke machtiging. Dat kan tot het onnodig verlengen van de TBS leiden. In ieder geval heeft de TBS-gestelde bij een eventuele overgang naar een ZM/RM altijd (kosteloos) recht op een in het psychiatrisch patiëntenrecht gespecialiseerde advocaat. Soms vergeet de rechtbank die toe te voegen, dus let daar op.

Jurisprudentie

Oplegging

Geen TBS: volledig toerekeningsvatbaar en onvoldoende aanknopingspunten om recidivegevaar te verminderen

[Rechtbank Amsterdam, 3 februari 2021](#)

Doodslag. Het OM heeft oplegging van TBS gevorderd, ondanks de volledige toerekeningsvatbaarheid van de verdachte en verwijst naar het arrest van het [Gerechtshof Den Bosch](#) van 30 mei 2017 waarbij dat ook geen beletsel was voor de oplegging van TBS. De deskundigen hebben aangegeven dat mogelijk sprake zou kunnen zijn van een doorwerking van de persoonlijkheidsstoornis van de verdachte in de feiten. Daarnaast hebben zij aangegeven dat een recidiverisico niet te bepalen is. De rechtbank ziet in de bevindingen van de deskundigen onvoldoende aanknopingspunten om ter vermindering van een eventueel recidiverisico het opleggen van de zware maatregel van TBS te kunnen rechtvaardigen.

Hof mag gebruik maken van verouderd PBC-rapport zonder instemming verdachte

[Hoge Raad, 13 april 2021](#)

In 2016 is in een PBC-rapport geadviseerd tot oplegging van TBS. In 2018 adviseert het PBC in een nieuw rapport geen TBS op te leggen. Het Hof legt wel TBS op en baseert zich daarbij op het oude rapport. De verdachte had niet ingestemd met het gebruik van dat verouderde rapport (meer dan een jaar oud). De Hoge Raad verwijst naar de eerdere overwegingen in het [arrest van 20 januari 2009](#) m.b.t. de oplegging van TBS zonder een daartoe strekkend advies van een deskundige. Het Hof mocht in casu gebruik maken van het advies dat eerder dan een jaar voor de aanvang van de terechtzitting in hoger beroep was gedagtekend, ook zonder instemming van de verdachte. Dit advies behoort tot de 'overige adviezen en rapporten die over de persoonlijkheid van de verdachte zijn uitgebracht' in de zin van artikel 37a lid 4 (oud) Sr. Dit advies mag ook worden gevolgd indien het wezenlijk afwijkt van het advies dat wel aan het actualiteitsvereiste van artikel 37 lid 2 (oud) Sr voldeed. Het Hof heeft niet onbegrijpelijk uiteengezet waarom het niet de conclusies van het PBC uit 2018 heeft gevolgd, maar zich aangesloten heeft bij de conclusies van het PBC in 2016.

Opleggen TBS zonder vordering daartoe

[Hoge Raad, 16 februari 2021](#)

In eerste aanleg werd geen TBS opgelegd en in hoger beroep ook niet gevorderd door het OM. Toch legt het Hof TBS met dwangverpleging op. Verbazingscriterium. Kon het Hof TBS opleggen zonder dat de verdediging zich daarover ter terechtzitting heeft kunnen uitlaten? Nu aan alle criteria voor het opleggen van TBS is voldaan en het Hof ter terechtzitting wel de rapportage van het PBC en de daarin gerapporteerde stoornis alsmede het recidivegevaar aan de orde heeft gesteld, kan niet gezegd worden dat de oplegging van TBS een zodanige mate van verbazing wekt dat het Hof daartoe in de gegeven omstandigheden niet zonder meer mocht overgaan. Daarnaast is het opleggen van een maatregel waarover partijen zich ter terechtzitting niet hebben uitgelaten in beginsel niet onverenigbaar met artikel 6 EVRM.

Geen TBS ondanks stoornis en hoog recidivegevaar. Geweld was relatief beperkt.

[Rechtbank Noord-Nederland, 3 maart 2021](#)

Woningoverval met geweld (in vereniging) en wederrechtelijke vrijheidsberoving van de bewoner en tweemaal eenvoudige mishandeling. Stoornis, verminderde toerekeningsvatbaarheid en hoog recidivegevaar. Behandeling in ambulante kader wordt door de deskundigen uitgesloten wegens gebrek aan motivatie. Toch legt de rechtbank geen TBS op, omdat zij niet van oordeel is dat de algemene veiligheid van personen de oplegging ervan eist. Weliswaar is verdachte eerder veroordeeld voor eenvoudige mishandelingen, maar niet voor ernstiger geweldsfeiten. De nu bewezen feiten zijn wederom eenvoudige mishandelingen en bij de woningoverval is door verdachte relatief beperkt geweld gebruikt. Onder deze omstandigheden acht de rechtbank het op dit moment niet passend en ook niet noodzakelijk om TBS met dwangverpleging op te leggen.

Geen TBS in de zaak van Nicky Verstappen: recidivegevaar is onvoldoende vast te stellen.
[Rechtbank Limburg, 20 november 2020](#)

PBC geeft aan dat de bij de verdachte vastgestelde pedofilie niet automatisch betekent dat zijn keuzevrijheid beperkt is geweest ten tijde van de delicten, waaruit dan zou kunnen volgen dat de feiten hem niet (geheel) kunnen worden toegerekend. Pedofilie leidt namelijk niet zonder meer tot pedoseksuele delicten. Het op statistiek gebaseerde algemene recidiverisico wordt door het PBC als matig ingeschat (de verdachte werkte niet mee aan het onderzoek). Omdat er geen aanwijzingen zijn dat de verdachte in de afgelopen 20 jaar gerecidiveerd is, kan de aanwezigheid van recidivegevaar onvoldoende vastgesteld worden. De rechtbank ziet onvoldoende grond om uit te gaan van een mate van recidivegevaar die een zo vergaande maatregel rechtvaardigt.

De rechtbank overweegt: "Afzien van opleggen van TBS mag geen beloning zijn voor niet meewerken, maar opleggen van TBS mag ook geen straf opleveren voor niet meewerken".

Oplegging tweede TBS nadelig voor datum plaatsing

Een TBS-gestelde kan voor het plegen van een nieuw ernstig delict opnieuw TBS opgelegd krijgen. Met het onherroepelijk worden van die nieuwe (2^e) TBS, vervalt van rechtswege de oude (1^e) TBS. Bij het opleggen van een nieuwe TBS komt de TBS-gestelde na het uitzitten van zijn gevangenisstraf en na indicatie door het NIFP en acceptatie door een FPC, op een wachtlijst voor plaatsing in een kliniek. Dat kan de kliniek zijn waar hij eerder verbleef of, bij een contra-indicatie daarvoor, een nieuwe kliniek. Afhankelijk van de wachtlijst, kan de passantenwachttijd vervolgens maanden duren.

Als er geen nieuwe TBS wordt opgelegd, herleeft de oude TBS na het einde van de detentie. In dat geval wordt direct al een nieuwe passantendatum bepaald aan de hand van de eventueel opgelegde detentie waarna hij weer geplaatst kan worden in een FPC. Ook dat kan een nieuwe kliniek zijn. Afhankelijk van bestaande wachttijden zal iemand meteen op de passantendatum (dus einde detentie) in een kliniek geplaatst worden en anders zo spoedig mogelijk daarna. In veel gevallen zal een TBS-gestelde dus sneller opgenomen worden als hij zijn oude TBS behoudt dan wanneer hij een nieuwe TBS opgelegd krijgt.

Duur van de TBS

Uitgangspunt is (kort gezegd) dat de TBS met dwangverpleging, opgelegd voor een misdrijf waarbij geen fysiek geweld werd toegepast (zoals verbale bedreiging, brandstichting zonder gevaar voor personen, bezit kinderporno), gemaximeerd is en dat geweldsdelicten tot een ongemaximeerde TBS leiden. In onderstaande uitspraken is het tegenovergestelde aan de orde. *Zie echter het arrest van de Hoge Raad van 25 mei 2021, helemaal onderaan deze nieuwsbrief.*

Ongemaximeerde TBS bij verbale en schriftelijke bedreiging/belaging

[Hoge Raad, 2 maart 2021](#)

Er is TBS opgelegd voor mondelinge en schriftelijke bedreigingen en belaging. Is voldaan aan het gevaarscriterium en is het dus een ongemaximeerde TBS? De rechter moet bij de oplegging van de TBS motiveren of deze is opgelegd ter zake van een geweldsmisdrijf (zie ook [Hoge Raad 27 maart 2018](#)). Dat is vooral van belang indien het misdrijf niet zonder meer kan worden gekarakteriseerd als zo'n geweldsmisdrijf, bijvoorbeeld bij bedreiging en belaging. De rechter zal gelet op alle feiten en omstandigheden moeten bepalen of het delict een 'geweldsmisdrijf' oplevert. Daarbij zal hij niet alleen kunnen betrekken of het misdrijf werd voorafgegaan, vergezeld of gevolgd door niet-verbaal agressief gedrag t.o.v. de bedreigde dan wel op enigerlei (andere) wijze werd ondersteund, maar ook of aannemelijk is dat de bedreiging zou worden uitgevoerd (zo ook de [Hoge Raad op 25 augustus 2020](#)). Het Hof had daarom kunnen bepalen dat het een geweldsmisdrijf betrof. De TBS is dus niet gemaximeerd.

Gemaximeerde TBS ondanks toepassing geweld

Rechtbank Noord-Nederland, 1 december 2020

De verdachte werd veroordeeld voor dreiging met brandstichting, tweemaal mishandeling, ontucht en vernieling. De rechtbank stelt vast dat het gaat om misdrijven gericht tegen of gevaar veroorzakend voor de onaantastbaarheid van het lichaam van een of meer personen. De rechtbank bepaalt evenwel dat de totale duur van de TBS gemaximeerd is tot een periode van vier jaar. De reden hiervoor is o.a. dat de inbreuk op de lichamelijke integriteit van het ontuchtsslachtoffer beperkt is gebleven. Het recidivegevaar is beperkt waar het gaat om bedreigingen en het in het kader van die bedreigingen toepassen van geweld. De mishandelingen betreffen slechts eenvoudige mishandelingen, voor welke feiten geen TBS opgelegd kan worden. De rechtbank beperkt daarom de duur van de TBS omdat deze (maximale) termijn meer recht doet aan de omvang van het bewezen verklaarde dan een ongemaximeerde duur van de maatregel. Wel legt de rechtbank aanvullend de gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel van artikel 38z Sr op, die na de vier jaar durende TBS toegepast kan worden.

Ondanks geweldsdelict een gemaximeerde TBS omdat opleggingsrechter dat bepaalde

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 17 december 2020

I.v.m. de rechtszekerheid moet de opleggende rechter aangeven of voldaan is aan het gevaarscriterium, conform artikel 359 lid 7 Sv. Het oordeel van de opleggingsrechter (of de TBS is opgelegd voor een geweldsmisdrijf) is beslissend voor de vraag of de TBS na vier jaar nog kan worden verlengd. In dit geval had de rechtbank Den Haag enerzijds bepaald dat de TBS wel werd opgelegd voor een geweldsmisdrijf, maar anderszijds expliciet bepaald dat de TBS maximaal vier jaar mag duren. Het Hof bepaalt dat, hoewel deze beslissing innerlijk tegenstrijdig is, die beslissing over de duur van de TBS wel doorslaggevend is.

Duur van de verlenging

Het algemene uitgangspunt van het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden is dat, wanneer aannemelijk is geworden dat de behandeling van de TBS-gestelde meer tijd in beslag zal nemen dan de tijd die resteert bij een verlenging van de TBS met een termijn van een jaar, de TBS verlengd dient te worden met een termijn van twee jaren. Soms is er aanleiding om van dit uitgangspunt af te wijken. Die aanleiding kan erin gelegen zijn een 'vinger aan de pols te willen houden' bij een aanstaande zorgconferentie. In een soortgelijke situatie verlengde het Hof de TBS wel met twee jaar. In het [artikel](#) van Job Knoester en Jan Boksem in het Strafbblad is een opsomming opgenomen van uitspraken waar van de hoofdregel werd afgeweken.

Verlenging met één jaar om ontwikkelingen na zorgconferentie te kunnen volgen

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 18 februari 2021

Er lijkt sprake van een behandelimpasse. Op korte termijn is er een zorgconferentie. Het Hof acht het, mede gelet op de lange duur van de TBS wenselijk dat beide partijen zich inspinnen om overeenstemming over de volgende stappen in het traject te bereiken, zodat wordt voorkomen dat de nieuwe resocialisatiepoging vertraging oploopt of zelfs mislukt. Om die reden wordt de TBS met slechts één jaar verlengd teneinde de ontwikkelingen op een kortere termijn te kunnen toetsen.
NB: na deze uitspraak duurt de TBS, nu die met één jaar is verlengd, nog maar twee maanden.

Geen verlenging met één jaar ondanks aanstaande zorgconferentie

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 4 maart 2021

Anders dan de uitspraak van het Hof op 18 februari 2021 beslist het Hof in deze zaak dat de TBS wel met twee jaar moet worden verlengd, ondanks dat er een zorgconferentie aanstaande is. Het Hof overweegt dat het na de inmiddels ingeplande zorgconferentie enige tijd zal vergen om het plan voor een vervolgtraject nader uit te werken. Dat plan zal in ieder geval nog niet gereed zijn voor de volgende verlengingszitting van de rechtbank bij verlenging met één jaar. Wel acht het Hof het, mede gelet op de lange duur van de TBS, van belang dat deze zorgconferentie wordt gehouden en dat het eventueel daaruit voortvloeiende plan zo spoedig mogelijk wordt uitgewerkt en uitgevoerd, zodat de resultaten daarvan kunnen worden betrokken bij de volgende verlengingsprocedure.
NB: na deze uitspraak zou de TBS (bij verlenging met één jaar) nog zes maanden hebben geduurd.

Verlenging met één jaar door verschil adviezen kliniek en externe rapporteurs

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 6 mei 2021](#)

Het Hof wijkt af van het uitgangspunt met twee jaar te verlengen omdat de adviezen van de kliniek en de externe rapporteurs significant verschillen. Het Hof verlengt met één jaar zodat de voortgang van het resocialisatietraject over enkele maanden opnieuw kan worden beoordeeld.

Termijn TBS en VO/VB lopen niet parallel

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 28 januari 2021](#)

Op 20 april 2013 werd de TBS (die op 20 april 2000 was ingegaan) verlengd. De dwangverpleging van deze TBS werd op 22 augustus 2013 voorwaardelijk beëindigd (VO). De termijnen van de TBS en de VO lopen derhalve niet parallel. Vóór 1 januari 2017 gold het oude artikel 38j Sr, dat bepaalde dat een VO maximaal 9 jaar kan duren. In het onderhavige geval zal de TBS van rechtswege eindigen op 21 augustus 2022, tenzij sprake is van een tussentijdse hervatting van de dwangverpleging. Een TBS kan slechts met een heel jaar of met twee jaar worden verlengd. Voor 19 april 2022 kan de TBS alsnog met een jaar worden verlengd, met dien verstande dat de TBS binnen dat jaar van rechtswege zal eindigen op 21 augustus 2022.

Het Hof heeft overwogen of op basis van de wetssystematiek of anderszins moet worden aangenomen dat de duur van de maatregel en die van de VO/VB steeds parallel moeten lopen. Daarvoor ziet het Hof geen grond en wijst in dit kader ook naar artikel 38h Sr (oud, thans 6:6:10 lid 3 Sv) waarbij het mogelijk is de dwangverpleging voorwaardelijk te beëindigen na twaalf maanden onafgebroken proefverlof. Van het gelijk lopen van de termijn van de maatregel en van de termijn van de VO/VB zal dan in de regel nog minder sprake zijn.

Moment indiening vordering verlenging bij dadelijk uitvoerbaar verklaarde TBS met voorwaarden

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 11 februari 2021](#)

Een vordering tot verlenging moet tussen de twee maanden en één maand voor het einde van de TBS-periode ingediend worden (artikel 6:6:11 lid 1 Sv). De verdachte is veroordeeld tot TBS met voorwaarden, die dadelijk uitvoerbaar is verklaard. Daarna volgden hoger beroep, een gegrond verklaarde cassatie, nieuwe behandeling door het Hof en opnieuw cassatie. Dit heeft geleid tot 'gaten' in de TBS. N.a.v. het laatste cassatieberoep in deze zaak is de [Hoge Raad op 3 maart 2020](#) nader ingegaan op het aanvangsmoment van de TBS. Daarin is overwogen dat de termijn van de TBS aanvangt op het ogenblik waarop het bevel tot dadelijke uitvoerbaarheid van de TBS met voorwaarden ingaat. Maar vervolgens heeft de TBS een periode niet gelopen en was de oplegging van die TBS twee jaar na de aanvang ervan nog niet eens onherroepelijk. Het Hof overweegt dat het niet wenselijk is dat de verlengingsrechter dan al een oordeel geeft over de verlenging van een nog niet onherroepelijk opgelegde TBS, hoewel dat niet onmogelijk is, zo werd ook geoordeeld door het [Hof op 13 oktober 2016](#). De wetgever biedt geen duidelijkheid over de vraag wanneer de vordering tot verlenging in zo'n geval moet worden ingediend. Door die onduidelijkheid meent het Hof dat het OM wel ontvankelijk is in de vordering tot verlenging, maar wijst die vervolgens af.

Gevaarscriterium is breder dan alleen soortgelijk aan indexdelict

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 11 februari 2021](#)

De TBS-gestelde is veroordeeld voor een ernstig geweldsdelict. Later wordt hij veroordeeld voor het bezit van kinderporno en richt de behandeling zich m.n. op grensoverschrijdend seksueel gedrag en niet op geweldsdelicten. Voor geweldsdelicten zou er volgens de onafhankelijke psychiater een laag recidivegevaar zijn. Er is volgens de TBS-gestelde geen gevaar voor herhaling van het indexdelict of soortgelijke feiten en is er daarom geen basis voor verlenging van de TBS. De AG stelt dat het Hof in eerdere uitspraken al heeft geoordeeld dat uit de tekst, noch de strekking van de wet volgt dat de vraag of de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen verlenging van de TBS eist, uitsluitend mag worden beoordeeld op basis van (het recidiverisico gerelateerd aan) het indexdelict. Het Hof gaat niet in op deze discussie en stelt vast dat ook het recidivegevaar voor geweldsdelicten zoals het indexdelict onverminderd hoog is en bevestigt de verlenging van de TBS door de rechtbank.

Crisisplaatsing in JJI tijdens voorwaardelijke PIJ

[Rechtbank Amsterdam, 19 maart 2021](#)

Voorwaardelijke PIJ. Overtreding van voorwaarden leidt tot vordering tijdelijke opname ex artikel 6:6:10a Sv. De RC stelt dat doorgaans het enkele overtreden van de voorwaarden onvoldoende is om een tijdelijke opname te rechtvaardigen. Er moet sprake zijn van een crisissituatie. Dat was hier het geval.

Partieel ingesteld hoger beroep door OM leidt tot niet-ontvankelijkheid

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 4 maart 2021](#)

De rechtbank verlengt de TBS, maar wijzigt de eerder gestelde voorwaarden. Het OM gaat hiertegen in beroep. Uit de akte rechtsmiddel blijkt dat het OM dit beroep heeft willen beperken tot de gewijzigde voorwaarden en niet gericht is tegen de verlenging van de TBS zelf. Het Hof overweegt dat tussen de voortzetting van de TBS en de voorwaarden waaronder dit verantwoord kan geschieden, een onlosmakelijk verband bestaat. Vanwege die samenhang is het Hof van oordeel dat het niet mogelijk is om slechts tegen één van deze onderdelen van de beslissing appel in te stellen. Uitgangspunt dient te zijn dat een ten onrechte partieel ingesteld hoger beroep moet leiden tot niet-ontvankelijkverklaring van de desbetreffende procespartij in het hoger beroep, tenzij het verzuim voor de afloop van de beroepstermijn is hersteld. Hiervan is geen sprake en het Hof verklaart het OM niet-ontvankelijk in het beroep.

Dwangverpleging eindigt niet automatisch voorwaardelijk na jaar proefverlof

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 29 december 2020](#)

In artikel 6:6:10 lid 3 Sv stond dat de dwangverpleging van rechtswege voorwaardelijk is beëindigd als het proefverlof van de TBS-gestelde onafgebroken een jaar heeft geduurd en de TBS in de tussentijd niet is verlengd. Dit wordt gezien als een kennelijke misslag, die is gerepareerd met de Spoedreparatiewet USB per 25 juli 2020. Het oordeel of dwangverpleging voorwaardelijk kan worden beëindigd, blijft voorbehouden aan de rechter.

OM niet-ontvankelijk na schriftelijke vordering tot het niet verlengen van de TBS

[Rechtbank Midden-Nederland, 28 december 2020](#)

TBS met voorwaardelijk beëindigde dwangverpleging. De officier van justitie dient een vordering in waarin hij de rechtbank verzoekt om de TBS niet te verlengen. De officier van justitie plant toch een verlengingszitting en wil de beslissing tot het niet verlengen van de TBS aan de rechter overlaten. Maar de VO/VB van deze TBS-gestelde heeft nog geen heel jaar geduurd. Ter zitting wijzigt de OvJ de vordering en vraagt de TBS met één jaar te verlengen i.v.m. artikel 6:2:17 Sv. De rechtbank verklaart de OvJ niet-ontvankelijk in de vordering. De wet kent niet de mogelijkheid een vordering in te dienen om de TBS niet te verlengen. Als de OvJ een beëindiging van de TBS wenste, had hij geen vordering hoeven indienen en zou de TBS van rechtswegen eindigen. Zou het OM wel ontvankelijk zijn geweest, dan zou de wijziging van de vordering ter zitting in strijd zijn met het vertrouwensbeginsel en om die reden worden afgewezen, zo overweegt de rechtbank ten overvloede. Betrokkene mocht er gerechtvaardigd op vertrouwen dat zijn TBS zou eindigen.

Geen GVM (art. 38z Sr) naast TBS opgelegd

[Rechtbank Midden-Nederland, 5 april 2021](#)

Het OM eist zowel de oplegging van TBS met dwangverpleging als de maatregel van 38z Sr. De rechter vindt dat niet nodig, nu de TBS niet gemaximeerd is. Dat impliceert dat de beëindiging van de TBS pas aan de orde is als het recidiverisico laag is. In het kader van een VO/VB kunnen ook nog voorwaarden gesteld worden die het recidivegevaar inperken. De rechtbank is er niet op voorhand van overtuigd dat een verdere inperking van de bewegingsvrijheid van de verdachte na de beëindiging van de TBS noodzakelijk is. Daarnaast is de GVM slechts bedoeld voor situaties waarin sprake is van zeer ernstige delicten, die diep ingrijpen in het leven van het slachtoffer en de maatschappelijke veiligheid aantasten, zoals ernstige gewelds- en zedenmisdrijven. De bewezen verklaarde brandstichting valt daar volgens de rechtbank niet onder, zeker niet nu er geen slachtoffers zijn. De vordering GVM wordt daarom afgewezen.

Zorgmachtiging i.p.v. TBS bij volledig ontoerekeningsvatbare verdachte
[Rechtbank Amsterdam, 9 maart 2021](#)

Zonder psychose wordt de verdachte, die nauwelijks een strafblad heeft, niet recidivegevaarlijk geacht. Daarbij zal de verdachte zich bij dwang juist meer verzetten en overziet onvoldoende de gevolgen bij het niet nakomen van voorwaarden (bijv. bij een TBS met voorwaarden). Een TBS zal daarom contraproductief kunnen werken. Nu behandeling via een zorgmachtiging ook mogelijk is, kiest de rechtbank daarvoor, mede gelet op het subsidiariteitsbeginsel.

Geen onderzoek naar ZM door OM. Rechtbank volstaat met OVAR. TBS buitenproportioneel.
[Rechtbank Zeeland-West-Brabant, 3 november 2020](#)

De rechtbank heeft verdachte bij tussenvonnis ontslagen van alle rechtsvervolging wegens volledige ontoerekeningsvatbaarheid en het OM opdracht gegeven een onderzoek naar een zorgmachtiging in het kader van de WvGGZ te laten verrichten en een zorgmachtiging voor te bereiden. Het OM had de oplegging van TBS met dwangverpleging gevorderd (omdat verdachte niet in staat en bereid was zich aan voorwaarden bij een TBS met voorwaarden te houden). De rechtbank vindt oplegging van TBS met dwangverpleging niet proportioneel (geen geweldsdelicten op het strafblad en dit betroffen m.n. verbale bedreigingen en het eenmaal tonen van een mes). Nu het OM heeft besloten om geen zorgmachtiging voor te bereiden (ondanks het tussenvonnis en opdracht daartoe van de rechtbank), volstaat de rechtbank met OVAR, zonder oplegging van een straf of maatregel.

NB De Hoge Raad heeft bij [arrest van 9 april 2021](#) overwogen dat het OM in dergelijke gevallen verplicht is de zorgmachtiging voor te bereiden.

Corona: verplichting kliniek TBS-gestelde fysiek de zitting te laten bijwonen als rechtbank dat wil

[RSJ, 18 januari 2021](#)

FPC Van Mesdag heeft klager geweigerd fysiek zijn zitting te laten bijwonen, hoewel de rechtbank dat wel wilde. Klager beroept zich op strijdigheid met hogere regelgeving. De kliniek beroept zich op de toen geldende 'Tijdelijke regeling strafrecht', een richtlijn die door de Minister is opgesteld en meent dat dit geen beslissing als bedoeld in artikel 56 of 57 BVT betreft en klager niet-ontvankelijk in zijn beklag is. De [beklagcommissie](#) is van oordeel dat deze beslissing, voortvloeiende uit algemene door hogerhand opgelegde maatregelen, niet in strijd is met hogere wetgeving. Klager is (doordat hij uiteindelijk telefonisch is gehoord) volgens de beklagcommissie niet beperkt in zijn recht om gehoord te worden. De beklagcommissie verklaart de klacht daarom niet-ontvankelijk.

Op 18 januari 2021 verklaart de RSJ klager alsnog ontvankelijk. O.g.v. artikel 50 BVT en 52 RVT stelt het hoofd van de instelling de TBS-gestelde in de gelegenheid zittingen bij te wonen en hiertegen geen overwegend bezwaar bestaat. Dit is een recht krachtens de BVT en nu de instelling hem in dat recht heeft beperkt, staat hiertegen beklag open. Nu de rechtbank zelf vervoer had geregeld en daarmee klager in de gelegenheid wilde stellen de zitting fysiek bij te wonen, had de instelling dat in beginsel redelijkerwijs behoren te doen. De beslissing om dat niet te doen is onredelijk en onbillijk nu de rechtbank zelf al maatregelen had genomen om de verspreiding van het virus te voorkomen en de kliniek andere patiënten ook al op verlof liet gaan. Het was daarom niet proportioneel om klager de fysieke aanwezigheid bij zijn verlengingszitting te ontzeggen. Volgt gegrondverklaring van de klacht.

Corona: wel recht op luchten tijdens quarantaine
[Beklagcommissie FPC Van Mesdag, 20 mei 2021](#)

Na een gebleken besmetting van een ST-er moest in januari 2021 een afdeling in de Van Mesdagkliniek in quarantaine, waarbij elke TBS-gestelde op de eigen kamer moest blijven. Er werd geen mogelijkheid voor luchten gegeven. De Beklagcommissie noemt het recht om te luchten fundamenteel en onvervreembaar. Nu een quarantaine voorzienbaar was omdat de pandemie al bijna een jaar duurde, had de kliniek daarop moeten anticiperen en extra inspanningen moeten verrichten om het luchten alsnog mogelijk te maken.

NB De kliniek is tegen deze beslissing in beroep gegaan.

Toch observatie verdachte in PBC ondanks geen voorarrest

Rechtbank Limburg, 21 oktober 2020

Inhoudelijke strafzaak. Twijfel tussen opleggen zorgmachtiging of TBS. Nader onderzoek hiervoor is nodig, maar de verdachte zit niet meer in voorarrest. Er zijn onvoldoende nieuwe feiten en omstandigheden die een herleving van de voorlopige hechtenis rechtvaardigen. Daarom kan de rechtbank naar haar oordeel een bevel tot klinische observatie enkel baseren op artikel 509g Sv. Tot 1 januari 2020 bood dit artikel deze mogelijkheid indien de rechter toepassing van artikel 37 (opname in een psychiatrisch ziekenhuis), 37b (TBS met dwangverpleging) of 38c (omzetting TBS met voorwaarden in een TBS met dwangverpleging) Sr overwoog. Met ingang van 1 januari 2020 bevat artikel 509g, eerste lid, Sv enkel nog de verwijzing naar artikel 6:6:10, eerste lid onder e (omzetting TBS met voorwaarden in een TBS met dwangverpleging vanaf 1 januari 2020), of artikel 37 (opname in een psychiatrisch ziekenhuis, welk artikel echter is vervallen met ingang van 1 januari 2020) of artikel 38c (omzetting TBS met voorwaarden in een TBS met dwangverpleging, eveneens vervallen met ingang van 1 januari 2020) Sr. Volgens de rechtbank zijn er geen aanwijzingen dat de wetgever bewust deze mogelijkheid van observatie in het geval van een mogelijke TBS met dwangverpleging af wilde schaffen, ook omdat in het vierde lid van artikel 509g Sv nog wel wordt verwezen naar artikel 37b Sr, wat niet nodig zou zijn als de wetgever de observatie t.b.v. een mogelijke dwangverpleging wilde laten vervallen. De rechtbank beveelt dat betrokkene ter observatie zal worden overgebracht naar het PBC voor de duur van maximaal 7 weken.

Tenslotte een nieuwe uitspraak van de Hoge Raad over wanneer een TBS gemaximeerd is

De verlengingsrechter bepaalt de duur van de TBS

Hoge Raad, 25 mei 2021

Cassatie in het belang der wet. Kan de opleggingsrechter bepalen dat een TBS, opgelegd voor een geweldsdelict, toch gemaximeerd is in duur? Op zich is het de opleggingsrechter die oordeelt of een TBS is opgelegd voor een geweldsmisdrijf, o.b.v. de 'aard van het feit'. Als het een geweldsmisdrijf betreft, dan is de beperking van artikel 38^e lid 1 Sr niet van toepassing en kan de rechter die oordeelt over de verlenging van de TBS de duur daarvan zonder beperking verlengen. Het is dus de verlengingsrechter die de totale duur van de TBS bepaalt. De Hoge Raad overweegt dat het enerzijds vanuit de rechtspositie van de TBS-gestelde gezien gewenst is dat bij de oplegging van de TBS voorzienbaar is of deze in duur gemaximeerd is, terwijl anderzijds in het algemeen de verlengingsrechter beter in staat is dan de opleggingsrechter om te beoordelen hoe lang de TBS moet voortduren, mede gelet op de resultaten van de na de oplegging ingezette behandeling en het daarmee samenhangende recidiverisico. Ofwel: de opleggingsrechter bepaalt of sprake was van een geweldsdelict en zo ja, dan bepaalt de verlengingsrechter uiteindelijk hoe lang de TBS duurt.